

Forslag
til lov om endringer i vernepliktsloven og heimevernloven
(allmenn verneplikt - innføring av verneplikt for kvinner)

I

I lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt foreslås følgende endringer:

§ 2 andre ledd skal lyde:

Oppbudenes bestemmelse er å tjene til forsvar av landets interesser hvor som helst det kreves. Landvernet, som består av de 10 eldste årsklasser, *kan brukes* bare med den begrensning som Grunnlovens § 25 fastsetter. Oppbudsinnordningen gjelder ikke for *befal*.

§ 3 første ledd og andre ledd skal lyde:

Norske statsborgere er etter utskrivning *vernepliktige* fra 1. januar det året *de* fyller 19 til utgangen av det året *de* fyller 44. *Norske statsborgere som også* innehar fremmed *statsborgerskap, er ikke vernepliktige* her i riket såfremt konvensjon med den fremmede stat er til hinder for det.

Med de begrensninger som følger av konvensjon med fremmed stat, kan Kongen bestemme at verneplikt skal pålegges også *enhver* som uten å være *norsk statsborger* hører hjemme her i riket. *En* slik vernepliktig *er* fri for militærtjeneste *når* staten er i krig med det land hvor *vedkommende* er eller sist var statsborger.

§ 4 tredje skal lyde:

Enhver som blir antatt som *frivillig* i militær stilling eller som *elev* ved *militær skole* før den ordinære vernepliktsalder, er *vernepliktig* fra og med antagelsen.

§ 4 fjerde ledd oppheves og femte ledd blir ny fjerde ledd.

§ 4 fjerde ledd skal lyde:

Frivillige som nevnt i *annet og tredje ledd, som* ikke har fylt 18 år, skal ikke gis opplæring eller delta i stridsrelatert virksomhet, og skal straks fritas fra tjeneste dersom riket er i krig eller krig truer eller Forsvaret eller noen del av det er beordret satt på krigsfot.

§ 5 første ledd skal lyde:

I krig eller når krig truer kan det settes opp krigsforsterkning. *Tjenestedyktige* som ikke tilhører de faste oppbud (§ 2) *er tjenestepliktige* fra og med den dag *de* fyller 18 år til og med det år *de* fyller 55. Bestemmelsen i § 3 første ledd annet punktum, annet og fjerde ledd får tilsvarende anvendelse.

§ 6 skal lyde:

Under krigstjeneste, under tjenestegjøring ved avdeling utenfor riket eller på tokt er enhver forpliktet til å bli stående i sitt oppbud inntil *vedkommende* kan erstattes av en annen.

§ 7 første ledd og andre ledd skal lyde:

Vernepliktige er forpliktet til å overta den tjenestestilling i Forsvaret som *de* blir beordret til, og utføre den tjeneste som blir pålagt *dem*. Ingen kan mot sin vilje beordres til tjeneste med lavere grad enn den vedkommende er beskikket, tilsatt eller utnevnt i med mindre særlige forhold i krig gjør slik beordring nødvendig.

Vernepliktige er forpliktet til å motta høyere grad og gjennomgå *nødvendig* utdanning. Med mindre graden er midlertidig eller gitt for et bestemt oppdrag, kan den bare fratas *de vernepliktige hvis de* har vist seg uskikket eller uverdigg til å inneha den.

§ 8 skal lyde:

I den utstrekning ikke annet følger av ansettelsesvilkårene gjelder bestemmelsene i denne lov for *tilsatt befal* så lenge de er i tjeneste. Tilsvarende gjelder personell som ikke har alminnelig verneplikt etter denne lov, men som frivillig har inngått kontrakt om eller gitt skriftlig samtykke til *styrkedisponering*. For slike frivillige gjelder loven for kontraktstidens varighet.

Vernepliktige som utdannes til *befal* under førstegangstjenesten og som *ikke er gitt tilsetting* av ett års varighet eller mer utover førstegangstjenesten, følger med hensyn til verneplikt i fred den årsklasse de tilhører.

Alle andre *befal*, herunder *befal som har avsluttet tilsettingsforholdet*, er vernepliktige til og med det år *de fyller 55*.

I krig eller når krig truer er befal som på grunn av tidligere ansettelse i Forsvaret oppbærer pensjon, redusert lønn eller har rett til oppsatt pensjon, tjenestepliktige ut over det år *de* fyller 55 så lenge de anses brukbare. Ved innkalling må ingen mot sin vilje beordres til tjeneste som etter gjeldende bestemmelser er tillagt lavere grad enn den *de* innehar eller innehadde ved avgangen, med mindre *de* ved sitt forhold har gjort

seg uverdig til slik grad eller det foreligger forhold som nevnt i § 7 første ledd annet punktum.

Befal som nevnt i fjerde ledd er forpliktet til i fredstid å gjennomgå kortere kurser *mv.* som anses nødvendig for at de kan fylle den stilling de er bestemt for i krig.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder annet fastlønt og forhenværende fastlønt militært personell i den utstrekning Kongen *bestemmer*.

§ 11 skal lyde:

Førstegangstjenesten skal avtjenes uten unødige opphold. Den skal *om mulig være* avsluttet innen utløpet av det år den vernepliktige fyller 22, med mindre utsettelse med avgjørelsen om tjenestedyktighet etter § 30 første ledd, eller *vedkommendes* eget forhold har vært til hinder for det.

For vernepliktig med sivil opplæring av betydning for Forsvarets behov, herunder vernepliktige som nevnt i § 10 annet ledd, kan Kongen gi særregler om oppdeling av den samlede ordinære tjenestetid. Likeledes kan Kongen bestemme at utskrivning eller innkalling til tjeneste av *enhver* som er under slik opplæring skal utstå i inntil 2 år.

§ 12 skal lyde:

Er innkalling blitt utsatt eller fremskutt, skal den vernepliktige utføre førstegangstjeneste som fastsatt for den årsklasse eller kontingent *vedkommende* innkalles sammen med. Når ikke særlige hensyn gjør seg gjeldende, skal *den vernepliktiges etterfølgende ordinære tjeneste være av samme varighet som bestemt for egen årsklasse, og utføres sammen med egen årsklasse.* Etter nærmere regler av Kongen kan bestemmelsen i første punktum fravikes for vernepliktig som får sin ordinære tjenestetid oppdelt i henhold til § 11 annet ledd.

Plikt til førstegangstjeneste i fred bortfaller når den ikke er påbegynt innen utløpet av det år den vernepliktige fyller 28. *Hvis forsinkelsen er forårsaket av den vernepliktige, bortfaller plikten hvis tjenesten ikke er påbegynt innen utløpet av det år vedkommende fyller 33.* Resterende førstegangstjeneste bortfaller ved utløpet av det år den vernepliktige fyller 28, når vedkommende har måttet sendes hjem ved eller etter fremmøte til tjeneste på grunn av sykdom, skade eller lignende. Hjemsendingen foretas etter beslutning av slik legemnd som nevnt i § 31 eller av vedkommende avdelingslege.

Forøvrig kan slike vernepliktige som er nevnt i annet ledd, pålegges tjeneste i samme utstrekning som den årsklasse de hører til.

Kapittel III skal lyde:

Kapittel III Utskrivning og *verneplikts- og tjenesteregistrering*.

§ 20 første ledd skal lyde:

Enhver som oppholder seg her i riket, og som ikke åpenbart er helt udyktig til militærtjeneste, er utskrivningspliktig fra 1. januar i det år *vedkommende* fyller 18 år. De som er utenfor riket *på dette tidspunktet* blir utskrivningspliktige straks de kommer hit.

§ 20 andre ledd andre punktum oppheves.

§ 20 andre ledd skal lyde:

Utskrivningsplikten opphører når verneplikten inntreffer eller når *den utskrivningspliktige* blir kjent fri for verneplikt. Utskrivningsplikten *bortfaller dersom den utskrivningspliktige* ikke blir innkalt til *sesjon del 2* innen utløpet av det år *vedkommende* fyller 28 år.

§ 20 tredje ledd nr. 1 skal lyde

1. *registrering* av de utskrivningspliktige i *Forsvarets verneplikts- og tjenesteregister, og*
2. *klassifisering* av de utskrivningspliktige for å fastslå deres tjenestedyktighet og øvrige forutsetninger for tjeneste.

§ 20 fjerde ledd skal lyde:

Enhver som ennå ikke er blitt utskrivningspliktig, kan etter nærmere bestemmelser av Kongen likevel tillates å bli utskrevet, *men* ikke tidligere enn fra 1. januar i det år *de* fyller 17 år. *De* er i så fall utskrivningspliktige så snart tillatelsen er meddelt *dem*.

§ 20 femte ledd skal lyde:

I krig eller når krig truer kan Kongen gi nærmere regler om *utskrivningsplikten*. Kongen kan under slike forhold bestemme at utskrivningsplikten også skal omfatte *enhver* utenfor riket, og gi nærmere regler om fremgangsmåten ved utskrivningen. Reglene kan fravike denne lov.

§ 22 første ledd nr. 1 skal lyde:

Vernepliktsverkets oppgaver omfatter:

1. *Registreringen* av utskrivningspliktige.

§ 22 første ledd nr. 4 skal lyde:

Vernepliktsverkets oppgaver omfatter:

4. *Verneplikts- og tjenesteregistrering* av alle utskrivningspliktige og vernepliktige samt krigsforsterkningen.

§ 25 skal lyde:

Registreringen foretas ikke tidligere enn i året forut for utskrivningsåret, med mindre Kongen på grunn av særlige forhold bestemmer noe annet. Den som ifølge § 20 blir utskrivningspliktig utenfor normalalderen, skal *registreres* så snart som mulig.

De nærmere bestemmelser om *registrering* fastsettes av Kongen.

§ 27 første ledd skal lyde:

Sesjon holdes etter *registrering* av ny årsklasse, og gjennomføres i to deler. Dersom frammøte til *sesjon del 1* ikke har latt seg gjennomføre innen rimelig tid og klassifisering etter §§ 26 og 29 ikke har vært mulig, kan allikevel personell som ikke åpenbart er helt udyktige utskrives, og deres tjenestedyktighet avgjøres ved frammøte til tjeneste.

§ 27 andre ledd skal lyde:

Sesjon del 1 innebærer at alle utskrivningspliktige avgir en egenerklæring uten at personlig fremmøte kreves. Dette gjelder også utskrivningspliktige som ikke er blitt klassifisert tidligere og som ikke har fått utsettelse med utskrivning i henhold til § 21.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

Sesjon del 2 innebærer personlig fremmøte for klassifisering. Til *sesjon del 2* kan innkalles utskrivningspliktige som på bakgrunn av *sesjon del 1* anses egnet for tjeneste i Forsvaret, og utskrivningspliktige som ikke besvarer egenerklæringen i *sesjon del 1*. Også andre utskrivningspliktige og vernepliktige som skal undersøkes på ny, kan innkalles til *sesjon del 2*.

§ 33 andre ledd skal lyde:

Sjøfolk fordeles til Marinen så langt det er behov for dem.

§ 35 skal lyde:

Resultatet av utskrivningen meddeles den *enkelt* på den måte Kongen bestemmer.

§ 36 skal lyde:

Vernepliktsverket fører et *verneplikts- og tjenesteregister* over alle utskrivningspliktige og vernepliktige.

Kongen gir nærmere bestemmelser om innhold og oppbevaring av *opplysninger i verneplikts- og tjenesteregisteret*.

§ 37 skal lyde:

Er noen forbigått ved utskrivningen og feilen blir oppdaget eller årsaken til forbigåelsen bortfaller, skal *vedkommende* utskrives så snart som mulig.

Blir det brakt på det rene at noen er feilaktig utskrevet, skal *utskrivningen straks avsluttes og den utskrevne* betraktes som ikke utskrevet.

§ 38 første ledd skal lyde:

Enhver vernepliktig kan uten hensyn til eget ønske omdisponeres til annen enhet i eller utenfor den forsvarsgren *vedkommende* opprinnelig er disponert til. Etter søknad kan *den vernepliktige* omdisponeres når vektige velferdsgrunner foreligger og tjenstlige hensyn ikke er til hinder for det.

§ 39 skal lyde:

I den utstrekning Kongen bestemmer skal utskrivningspliktige og vernepliktige gi melding om bortreise, *flytting*, utvandring og mønstring i utenriks fart. Kongen kan også gi bestemmelser om at de må ha tillatelse til å reise bort fra riket, utvandre eller mønstre i utenriks fart. I krig eller når krig truer, kan Kongen, med Stortingets samtykke treffe bestemmelser om reiseforbud, som kan omfatte også *andre enn utskrivningspliktige og vernepliktige* fra 1. januar i det år de fyller 17.

Den som på grunn av opphold utenfor riket ikke er utskrevet, skal melde seg for politiet straks *vedkommende* kommer til riket.

§ 40 første ledd skal lyde:

Enhver i utskrivnings- og vernepliktig alder plikter på oppfordring ved personlig frammøte eller skriftlig å gi opplysninger om forhold som har betydning for deres utskrivning og verneplikt og herunder å skaffe til veie attester og andre dokumenter som kreves framlagt. I rimelig utstrekning plikter de også på annen måte å godtgjøre riktigheten av sine opplysninger.

§ 43 skal lyde:

Enhver plikter selv å påse at sitt utskrivnings- og vernepliktsforhold i rett tid kommer under behandling.

Den som ikke får slike meddelelser eller ordrer med hensyn til forhold som nevnt i første ledd og som *vedkommende* etter sin alder og sine øvrige forutsetninger skal ha, plikter å melde fra om dette til politiet eller Vernepliktsverket.

§ 44 skal lyde:

Vernepliktig som har gjennomgått førstegangstjeneste kan etter nærmere bestemmelser av Kongen pålegges utenfor tjenestetiden å oppbevare og holde vedlike våpen med ammunisjon og utrustning som *vedkommende* skal møte med ved mobilisering.

§ 46 første ledd skal lyde:

Til bruk for utskrivning, *verneplikts- og tjenesteregistrering* og innkalling til tjeneste plikter offentlige myndigheter og tjenestemenn, arbeidsgivere og fartøysførere, bestyrere og private lærestanstalter, ungdomshjem og sykehus, prester og forstandere i trossamfunn uten betaling å gi opplysninger, oppgaver og attestasjoner angående *enhver* mellom 17 og 45 år som er knyttet til dem eller registrert hos dem.

§ 46 tredje ledd første punktum skal lyde:

Politiet og *norske utenriksstasjoner* plikter på forespørsel å gi veiledning om utskrivnings- og vernepliktsforhold.

§ 46 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Hvis sesjonslege får forfall, plikter enhver lege på anmodning fra klassifiseringsnemnd eller høyere myndighet å overta *vedkommendes* funksjoner inntil avløsning kan skje.

§ 48 nr. 2 til 4 skal lyde:

2. uten gyldig forfall uteblir fra eller kommer for sent til møte som *vedkommende* er innkalt til i medhold av denne lov, møter i ikke edru tilstand, forlater møtet uten tillatelse eller ved sin opptreden hindrer eller forstyrrer møtets gang,

3. unnlater eller nekter å oppfylle noen av de plikter som *vedkommende* er pålagt etter §§ 40, 41 eller 42, gir uriktige opplysninger om forhold som nevnt i § 40 eller ved sin atferd eller på annen måte søker å villedes vernepliktsmyndighetene ved *bedømmelsen av utskrivnings- eller vernepliktsforhold*, eller

4. overtrer eller forsømmer *de* plikter *vedkommende* er pålagt å ta vare på i henhold til § 44.

II

I kapittel VI skal ny § 50a lyde:

Kvinner født før 1. januar 1997 er ikke vernepliktige etter § 3 første ledd.

Kvinner som frivillig gjør tjeneste i Forsvaret, og som er født før 1. januar 1997 har styrkedisponerings- og tjenesteplikt som bestemt av Kongen med Stortingets samtykke. Enhver er utskrivningspliktig etter § 20 første ledd. Utskrivningsplikten for kvinner født før 1. januar 1997 opphører etter endt klassifisering.

III

I lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet foreslås følgende endringer:

§ 4 andre ledd skal lyde:

Enhver over vernepliktig alder kan pålegges tjeneste i Heimevernet i den utstrekning Heimevernets oppgaver på vedkommende sted ikke kan løses ved hjelp av pliktige i yngre alder og frivillige.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

I krig har også *enhver* under vernepliktig alder tjenesteplikt i Heimevernet *fra* og med fylte 18 år, når *vedkommende* fyller vilkårene etter første ledd nr. 2.

§ 5 første ledd skal lyde:

Som frivillige i Heimevernet kan antas *enhver* som har fylt 16 år, herunder også vernepliktige i den utstrekning Kongen bestemmer. Disse vernepliktige *kan ikke* pålegges tjeneste i Heimevernet i den tid de er innkalt til annen militærtjeneste.

§ 6 andre ledd siste punktum oppheves.

IV

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.